

— Eva Forssén —

ETTEIKÖ VANHAKIN OPPISI: tietotekniikkakokemuksia vantaalaisessa vanhusten palvelutalossa

Ikäihmisten yliopisto on käynnistynyt keväällä 1986 Jyväskylän yliopistossa ja pian sen jälkeen myös Helsingin yliopistossa. Perinteisesti toimintaa on organisoinut Avoin yliopisto. Kurssit ovat olleet avoimia kaikille.

Ensimmäiset kurssit käsittelivät vanhuutta ja sen oireita ja vaivoja. Palaute osallistujilta kertoi kuitenkin nopeasti, että ikäihmiset toivovat tietoa erilaisista ajankohtaisista asioista: vieraista kulttuureista, viimeisimmästä tutkimuksesta, Eu:sta, Itä-Euroopan tilanteesta jne.

Tietotekniikka ja tietoyhteiskunta tulivat puheenaiheiksi 1990-luvun alussa. Myös ikäihmiä tämä kiinnosti. Kun Internet ylitti uutiskynnyksen, alkoi Helsingin yliopistossa tammi-kuussa 1995 ensimmäinen tietotekniikkaseminaari: Ikis-Internet.

Tietotekniikkakoulutus FOIBEssä

Vantaan Rekolassa sijaitsevassa Diakoniasäätiö FOIBEn palvelutalossa aloitettiin keväällä 1996 ikäihmisten tietotekniikkakoulutus. Mukana Raha-automaattiyhdistyksen avustamassa hankkeessa ovat olleet Apple ja Koulun tietotekniikkakeskus. Koulutukseen on osallistu-

nut Foiben palvelutalon omien asukkaiden lisäksi myös paljon talon ulkopuolisia. Kurseille on tultu myös Helsingistä ja Espoosta.

Palvelutaloon hankittiin 7 kpl CD-rom -asemin varustettua Macintosh-tietokonetta, värityöstin sekä kuvanlukija, jotka ovat olleet kurssilaisten vapaasti käytettävissä varsinaisten opituntien välillä. Myös ikäihmiset tarvitsevat mahdollisuuden kokeilla taitojaan itsenäisesti. Oman koneen hankinta on iso taloudellinen uhraus ja vaatii paljon teknistä tietoutta, joten se pelottaa.

Koulun tietotekniikkakeskuksen suunnittelijat ovat toimineet hankkeessa kouluttajina. Puolentoista vuoden aikana on ehditty pitämään jo useita kursseja. Tarjolla on ollut niin alkeis- kuin jatkokursseja. Opetustuokioita on ollut kahden viikon välein ja ne ovat kestäneet kerralla 1,5 tuntia. Kurssin laajuus on ollut noin 15 tuntia.

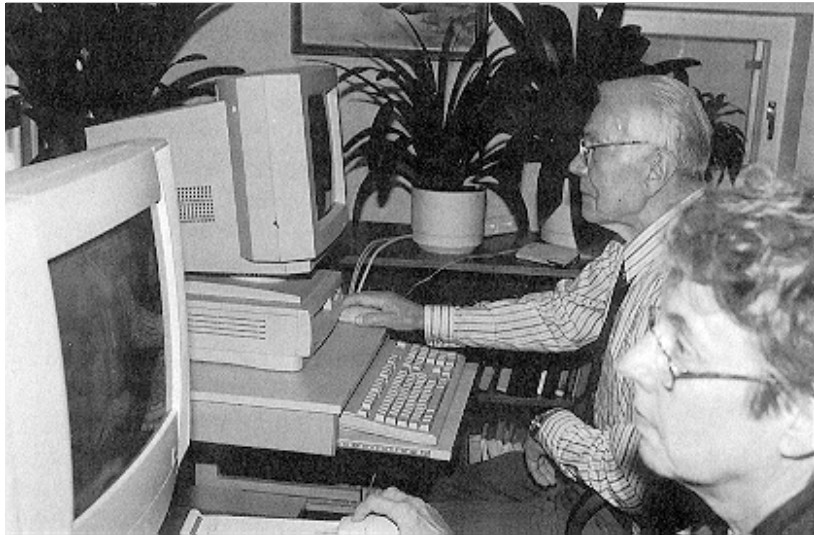
Koulutuksen rungon ovat muodostaneet tekstinkäsittely- ja piirto-ohjelmat. Kurssilla on myös otettu kuvia digitaalikameralla, skannattu kuvia ja tutustuttu kuvankäsittelyyn. CD-rommeista ja niiden mahdollisuuksista on saatu lyhyt katsaus ja viime keväänä hankitun In-

ternet-yhteyden myötä on tutustuttu myös Internetin tuomiin uusiin ulottuvuuksiin. Sähköpostin, pankkipalveluiden ja esimerkiksi verkossa olevien lehtien tarjoamat mahdollisuudet ovat selvästi innostaneet kurssilaisia. Näiden Internet-palveluiden merkitystä esimerkiksi liikuntarajoitteiselle vanhukseksi voidaan tuskin yliarvioida. Mahdollistaahan Internet tässä tapauksessa mm. itsenäisen, muiden ihmisten avusta riippumattoman pankkipalveluiden hoidon. Myös tiedonhakupalveluiden opiskelu on ollut innostunutta. Omasta kiinnostuksen aiheesta, oli se sitten koira tai EU, on löytynyt paljon materiaalia Internetistä.

Ikäihmiset oppijoina

Käsitys elinikäisestä oppimisesta on tuonut esille myös vanhuksien oppijoina. Ikäihmisten oppimisessa on havaittavissa aivan samat piirteet kuin muidenkin oppijoiden kohdalla: joku oppii nopeasti, jollakin uuden omaksumiseen menee kauemmin aikaa. Oppimisen taidot eivät ole riippuvaisia oppijan iästä vaan motivaatiosta oppia ja oppijan aikaisemmista kokemuksista. Itsenäisen oppimisen taidot saattavat vanhuksilla olla huonommat kuin nuorilla johtuen ennen kaikkea aikaisemmasta autoritäärisestä opetuksesta. Oppimisen taitoja voi kuitenkin parantaa vielä vanhoilla päivilläänkin.

Koska joillakin kursseilla on enemmän osallistujia kuin koneita, on osa kurssilaisista tehnyt parityötä yhden koneen ääressä. Tällaisessa oppimistilanteessa näyttäisi siltä, että vanhemmat ihmiset pärjäävät paremmin kuin nuoret. Yhteistyötaidot ovat monilla hyvin kehittyneet ja opiskelukumppaniin ei hermostuta, vaikka oppimistaidot olisivat erilaiset kuin itsellä.

Olavi Vainio ja Hilka Ainasoja haluavat myös osata.

FOIBEN kursseilla olevilla ikäihmisillä on kaikilla vahva halu oppia. Esimerkiksi tänä syksynä opiskelunsa aloittaneet kurssilaiset ovat edistyneet tietotekniikan osajina ja suurin osa pystyy jo tietokoneen peruskäyttöön ilman kouluttajan jatkuvaa opastusta. Joidenkin pitemmälle ehtineiden jatkokurssilaisten kohdalla innostus on jopa johtanut oman tietokoneen hankintaan.

Moni kurssilaisista on ilmoittanut alkuperäiseksi syyksi kursseille osallistumiseensa halun ymmärtää lastenlapsien tietotekniikkaharrastusta. Vähitellen opiskelu on johtanut siihen, että omasta oppimisesta onkin tullut tärkein syy ja niinpä kursseille tullaan säännöllisesti ja joskus pitkienkin matkojen päästä. Kurssien tuotoksena on syntynyt mm. kuvitettuja satuja lastenlapsille, kirjeitä, runoja, tietokonetaidetta ja erilaisia kortteja ystäville.

Itse tietokoneella aikaansaadut tuotokset ovat tietysti riittävä syy olla tyytyväinen. Tämän lisäksi seikka, jolla on syvä merkitys ihmisille itselleen, on tieto siitä, että seuraa aikaansa. Ikäihminen, joka opiskelee tietotekniikkaa, voi syystäkin olla ylpeä itsestään. Hän viestii itselleen ja ympärilleen: en ole liian vanha oppimaan, pysyn vireänä, olen kiinnostunut uusista asioista enkä syrjäydy.